

Comunicació, Cooperació i Desenvolupament

Codi: 103126
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Ricardo Carniel Bugs
Correu electrònic: Ricardo.Carniel@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'únic prerequisit d'aquesta assignatura és que l'estudiant estigui interessada/interessat en descobrir i aprofundir en un enfocament de la comunicació i del periodisme orientat a promoure els processos de canvi social, i un model de desenvolupament sostenible basat en els drets humans, la igualtat de gènere i la justícia global.

L'alumnat ha de tenir curiositat pel paper dels professionals de la comunicació i el periodisme en les diferents institucions i organitzacions que actuen en el sistema de cooperació internacional i entitats que treballen per a la cohesió social (vist també com oportunitat laboral), així com per la funció dels mitjans i els continguts que contribueixen a generar consciència social sobre els reptes del món actual.

Objectius

Objectiu general de l'assignatura:

Dotar a l'alumnat de coneixements i eines per a un perfil professional diferenciat i especialitzat, orientat tant a les funcions clàssiques del periodisme com a d'altres sortides laborals en organismes internacionals, organitzacions socials, ONGs, entitats de cooperació internacional, etc.

Objectius específics dels i les estudiants:

- Conèixer què s'entén per desenvolupament humà, canvi social i altres conceptes / perspectives relacionades (Drets Humans, igualtat de gènere, justícia global, etc.).
- Conèixer l'agenda de l'ONU sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i identificar els seus principals indicadors.
- Estudiar les principals estratègies de comunicació per al desenvolupament, comunicació per al canvi social, comunicació participativa, etc.
- Investigar i analitzar la situació dels drets humans sobre la informació, la comunicació i el ciberespai, així com la relació entre comunicació i cooperació internacional.
- Aprendre a dissenyar els elements fonamentals d'un projecte de comunicació per al desenvolupament i el canvi social.

- Comprendre el paper dels professionals de la comunicació i periodisme en aquests àmbits i saber identificar possibles sortides laborals en organitzacions i institucions governamentals i no governamentals.

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Aplicar la imaginació amb flexibilitat, originalitat i fluïdesa.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves formes combinades modernes o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diferents procediments periodístics.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar la deontologia professional del periodisme a la comunicació estratègica en l'àmbit de la comunicació política.
2. Aplicar la deontologia professional del periodisme a la comunicació estratègica en l'àmbit dels gabinets de premsa i en la comunicació institucional.
3. Aplicar la imaginació amb flexibilitat, originalitat i fluïdesa.
4. Aplicar les tecnologies i els sistemes utilitzats per processar, elaborar i transmetre informació en el camp de la comunicació estratègica.
5. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
6. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
7. Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
8. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
9. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

Temari general

1. La relació entre comunicació, cooperació internacional, desenvolupament i canvi social. Paradigmes, models i estratègies aplicades.
2. Programes internacionals de cooperació internacional i ajuda al desenvolupament. L'Agenda 2030 de l'ONU d'Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).
3. Societat del coneixement i desenvolupament mediàtic. Drets Humans i activisme relacionats amb la informació, la comunicació i el ciberespai.
4. Mitjans de comunicació i el seu discurs sobre desenvolupament, cooperació i temes relacionats. Informar des d'enfocaments alternatius (periodisme de pau, llenguatges inclusius, diàleg intercultural, entre d'altres).
5. Els professionals del Periodisme com a promotors del canvi social. Disseny de projectes i campanyes.

L'ordre dels temes indicats podrà variar segons la planificació definitiva de l'assignatura. El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura. En cas de canvi de modalitat docent per raons sanitàries, el professorat informarà dels canvis que es produiran en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Els continguts de l'assignatura seran sensibles a l'enfocament de drets humans i la perspectiva de gènere.

Metodologia

La metodologia docent de l'assignatura combina diferents sessions d'exposicions orals, explicacions teòriques, estudis de cas i debat, així com seminaris/tallers participatius i sessions de treball pràctic en l'aula informatitzada. El principi fonamental és establir i compartir una base comuna de coneixements perquè, durant el curs, l'alumnat pugui aprofundir en els aspectes que prioritzi i aplicar-los als temes que més li interessin.

Tota la informació i documentació necessària per al seguiment del curs serà facilitada per l'equip docent presencialment en classes, tutories i/o via Campus Virtual.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar modificacions en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	15	0,6	3, 6, 7, 8, 9
Seminaris, tallers i pràctiques de laboratori	33	1,32	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Tutories	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Recerca, selecció i lectura de bibliografia i altres recursos. Estudi personal. Planificació i treball individual / en equip.	91	3,64	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Avaluació

L'assignatura segueix un sistema d'avaluació continuada, per la qual cosa es dona per descomptat que l'assistència de l'alumnat a totes les activitats formatives abans esmentades és obligatòria.

La qualificació final de l'assignatura serà calculada per mitjana ponderada, a partir de les següents activitats d'avaluació:

- Activitat A. Exercicis pràctics: 25% sobre la qualificació final;
- Activitat B. Exàmens individuals: 30% sobre la qualificació final;
- Activitat C. Participació activa en classes, seminaris, tallers i tutories: 15% sobre la qualificació final;
- Activitat D. Treball de curs en equip: 30% sobre la qualificació final.

Per aprovar l'assignatura, serà necessari:

a) haver realitzat i lliurat totes les activitats d'avaluació. En cas d'absència per motius de força major justificats, s'ha de presentar el corresponent justificant a l'equip docent; en cas contrari, les activitats constaran com No Realitzades.

b) obtenir una nota/mitjana mínima de 5 en cadascuna de les activitats A, B i D.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar modificacions en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Sistema de recuperació

Per tal que l'alumnat pugui optar a la recuperació, cal que compleixi les següents dues condicions:

- 1) no hagi assolit els criteris establerts per superar l'assignatura.
- 2) hagi estat avaluat durant el semestre d'un conjunt d'activitats, elpes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

Les activitats C i D queden excloses del sistema de recuperació.

Segona matrícula

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà realitzar una única prova de síntesi sobre tot el temari de l'assignatura. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova síntesi.

Plagi

L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat, etc.) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixi més d'una irregularitat, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
A) Pràctiques de laboratori	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
B) Exàmens individuals	30%	5	0,2	1, 2, 3, 5, 6, 7
C) Participació activa en seminaris, tallers i tutories	15%	0	0	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9
D) Treball final en equip	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Alfaro, Rosa María (2013). Ciudadanías y Medios: Veedurías desde la participación ciudadana. *Commons: revista de comunicación y ciudadanía digital*, 2(1), 2-20. Disponible en: <http://ojs.uca.es/index.php/cayp/issue/view/27>

Duarte Herrera, Lisbeth K. y González Parias, Carlos. H. (2014). Origen y evolución de la cooperación internacional para el desarrollo. *Panorama*, 8(15), 117-131. Disponible en: <https://journal.poligran.edu.co/index.php/panorama/article/view/554>

Nos-Aldás, Eloísa y Santolino, Montse (2015). La Investigación en Comunicación y Cooperación en los nuevos escenarios de movilización social: ONGD, objetivos de justicia social y eficacia cultural. *Revista de la*

Asociación Española de Investigación de la Comunicación, 2(4), 1-7. Disponible en:
<http://www.revistaec.eu/index.php/raec/article/view/50>

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) (2019). *Informe sobre Desarrollo Humano 2019. Más allá del ingreso, más allá de los promedios, más allá del presente: Desigualdades del desarrollo humano en el siglo XXI* (Panorama General, páginas 01-23). Disponible en:
http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2019_overview_-_spanish.pdf

Programa Willay (2012). *Las TIC y el desarrollo humano*. Disponible en:
<https://www.ongawa.org/wp-content/uploads/2015/01/Las-TIC-y-el-Desarrollo-Humano.pdf>

Servaes, Jean (2010). *Comunicación para el desarrollo humano y el cambio social*. Disponible en:
https://www.researchgate.net/publication/272482477_Comunicacion_para_el_desarrollo_humano_y_el_cambio_so

Souter, David (2007). *¿De quién es la cumbre? ¿De quién es la sociedad de la Información? Los países en desarrollo y la sociedad civil se hacen oír en la Cumbre Mundial de la sociedad de la Información*. Disponible en: <https://www.apc.org/sites/default/files/SPANISH.pdf>

Bibliografía recomanada

Alfaro, Rosa María (2010). El desarrollo que no llega: el papel de la comunicación. En: Raquel Martínez-Gómez y Mario Lubetkin (2010). *Comunicación y Desarrollo: pasos hacia la coherencia*. Sevilla-Zamora: Comunicación social, pp. 42-58.

Autheman, Charles; Del Río, Olga y Tayah-Gueneau, Latifa (coords) (2012). *Public Service Broadcasting Mission in the MENA Region*. Paris-Barcelona: Consortium IPP-OMEC. Versió en català: *La missió de Servei Públic Audiovisual a la regió del Magreb i el Mashrek. Informe regional*. Barcelona-París: Consorci IPP-OMEC. Disponible en: http://www.omec.es/Documentos/Informe_SPA_IPP_OMEC_CA.pdf

Carniel Bugs, Ricardo y Velázquez, Teresa (2018). Objetivos de Desarrollo Sostenible: una agenda emergente para repensar la docencia universitaria en comunicación. En: Elena Jiménez Pérez, María Elena del Valle Mejías y Andrea Felipe Morales (coords.). *Los nuevos retos en Ciencias Sociales, Artes y Humanidades*. Barcelona: Gedisa.

Enghel, Florencia (2017). El problema del éxito en la comunicación para el cambio social. *Commons. Revista De Comunicación Y Ciudadanía Digital*, 6(1), 11-22. Disponible en:
<https://revistas.uca.es/index.php/cayp/article/view/3389>

Gómez Galán, Manuel & Sanahuja Perales, José Antonio (1999). *El sistema internacional de cooperación al desarrollo. Una aproximación a sus actores e instrumentos*. Madrid: CIDEAL.

Gumucio-Dagron, Alfonso (2011). Comunicación para el cambio social: clave del desarrollo participativo. *Signo y Pensamiento*, vol. XXX, núm.58, enero-junio, 26-39. Disponible en:
<http://www.redalyc.org/pdf/860/86020038002.pdf>

Huarcaya, Gloria (2006). El comunicador para el desarrollo y el cambio social. Apuntes para la construcción de un perfil. *Revista de Comunicación*, 5, 29-39. Disponible en:
https://pirhua.udep.edu.pe/bitstream/handle/11042/1743/Gloria_Huarcaya_El_comunicador_para_el_desarrollo

Murciano, Marcial (dir.) (2010). *La prensa y la cooperación internacional. Cobertura de la cooperación para el desarrollo en nueve diarios europeos*. Sevilla-Zamora: Comunicación social.

Obregón, Rafael y Ángel Botero, Adriana (2011). ¿Diálogo o comunicación para el desarrollo y cambio social? Reflexiones e implicaciones. En: José Miguel Pereira y Amparo Cadavid (eds.). *Comunicación, desarrollo y cambio social. Interacciones entre comunicación, movimientos ciudadanos y medios*. Bogotá: Editorial Pontificia Universidad Javeriana, pp. 113-131.

Restrepo, Natalia (2011). Comunicación para el cambio social y Nuevas Tecnologías para la Información y la Comunicación. *Revista Etic@net*, año IX, n.11: 158-175. Disponible en:
<http://www.ugr.es/~sevimeco/revistaeticanet/numero11/Articulos/Formato/articulo7.pdf>

Santolino, Montse(2010). Recuperando la esencia: las ONGD como agentes de comunicación para el cambio social. En T. Burgui y J. Erro Sala (coords.), *Comunicando para la solidaridad y la cooperación: cómo salir de la encrucijada*. Pamplona: Foro Comunicación, Educación y Ciudadanía, pp. 221-256.

Tufte, Thomas (2015). *Comunicación para el cambio social: la participación y el empoderamiento como base para el desarrollo mundial*. Barcelona: Icaria.

UNESCO. Programa Internacional para el Desarrollo de la Comunicación (PIDC) (2008). *Indicadores de desarrollo mediático: Marco para evaluar el desarrollo de los medios de comunicación social*. París: UNESCO. Disponible en: <http://unesdoc.unesco.org/images/0016/001631/163102S.pdf>

Al llarg del curs, l'equip docent confirmarà i actualitzarà la bibliografia obligatòria per a l'assignatura, així com facilitarà recursos complementaris específics segons els temes tractats.

Programari

Aquesta assignatura no requereix cap programari especialitzat. Per a eventuais activitats virtuals, s'utilitzarà Microsoft Teams.